

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. Rectene nostri Interpretres verterint??

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Sic *ἡ ἀκοή* in tempore. Posset & exponi *ἀκοή* apud ipsos. Sed in his omnibus idem est sensus, nisi *ἡ* quodammodo efficacius, quam *τὸ ἐν* esse videatur.

§. 3. Auditu audietis. Hoc nec ad verbum cum Hebræo conuenire videtur, nec inter se interpretes consentiunt. In Hebræo est *שמעו שמעו* schimghu schamnagh, audite audiendo; vbi *70. ἀκούετε ἀκούετε*, audite audietis. Chaldaus, *audientes auditu*. Sic reliqua verba apud Prophetam sunt imperatiui modi; nolite intelligere, vel, ne intelligatis *אל תבינו אל תבינו*. Videte visionem, & ne cognoscite. vbi Septuag. *βλέψετε βλέψετε*, videntes videbitis. In Hebræo est diuersa dictio *ראו* videte oculis scilicet, Messiam, & *לרא ראי* velo thedaghu, & ne cognoscite. Ex his apparet verba paululum immutata esse, positumque in futuro, quod Propheta dixerat imperandi modo.

Causa cur factum sit, est in Hebraismo; Vsitatum illis est, sic futura exprimere. Septuaginta, Chaldaus, Chritus, Paulus alio modo expresse runt, quia seorsum reddiderunt. Nec putat Hieronymus ideo factum ne Deus videatur imperare ex cecationem; quia alibi septuaginta & Apostoli eadem loquendi formula vtuntur. Sic ille in 6. Isaia caput. Neque dicendum textum à Iudæis postea corruptum; ridiculum namque foret, Christum sic protulisse, sicut Iudæi postea erant corrupti.

Cum vero vt obseruauit Origenes, Christo vel A. postolis nunquam obiectum fuerit Scripturæ deprauatio, non dubito eos omnes scripturas recitasse eo sensu, quo tunc accipiebatur, & in Synagoga exponerentur. verbi gratia. Cum dicitur. *Audite & intelligite*. Sic explicabant. vt dicerent. Non imperare Deum, ne intelligant, ne studeant, ne inquirant; contrarium enim mandatum habebant. Nec poterant illi exponendi prouinciam suscipere, si intelligencia auditoribus prohiberetur. Sed prophetiam esse dicebant, minantem fore, vt malitia, & igna tia excæcati nolent verbum Dei intelligere. Hoc ergo sensu, quem omnes animo tenebant, Dominus Scripturas producens, nullum habuit obloquutorum, qui quereretur, non verba singula annu merant.

Parui momenti est, quod Erasmus vertit *auribus audietis*, cum non sit *ἀκοή*, sed *ἀκούω*, vt obicit il li Beza, qui tamen errat cum *אזנים* Oztnim po nit pro *אזנים* Oztnaim. Noster interpret Actor. 13. 26. *aure audietis*. *ἀκούω* pro auribus solet accipi, vt *ἀκούω* pro oculis. Sic dicimus *ἀκούω* *αὐδὲ ἀκούω* aure sen tio. Plato in Timæo. *ἡ ἀκοή ἐπεδέρτο*, nec auribus e gohat, Cicrone interprete. Sic *ἀκοή* *δορυφάσεν*, *aures obsequere* est apud Lucianum in Philipp. Nec ab hinc hac Prophetia, qua paulo post dicuntur, *Au ribus grauius audistis*. Aliud discrimen non occurrit, nisi quod Syrus non habet. *ἡ πρὸς φιλοκαλέω*, sed refert verbum *dicens* ad Isaia hoc modo. Prophe tia Isaia dicentis, hoc enim indicat verbum *ראו* *ראו* damer.

Deinde in Hebræo est *רבינו* thabinu intelligite, Syrus licet alterum verbum retinuerit, nam, *ne cognos cite*, dicit eodem quo Hebræus verbo. Hic tamen mutauit, & pro *רבינו* vtrius verbo *תסתכלו* thestackelum, quod supra exposi tum est.

VERSUS 15.

Incrassatum est enim cor populi hu ius, & auribus grauibz audie runt, & oculos suos clauserunt, nequando videant oculis, & au ribus audiant, & corde intelli gant, & conuertantur, & sanemz eos.

QUESTIO I.

Reclene Hebræa conuersa sint?

§. 1. **V**etus Isaia interpres ita habet: *Excæca cor Versorum populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius varietas. claudet, ne forte videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & conuertatur, & sanem eum.*

Septuaginta vero: *ἐπεχύνθη τὸ ἡ καρδία τῶ λαὸ τῆ πεν, καὶ τοῖς ὤσιν αὐτῶν βαρεῖς ἦσαν, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἐκάλυψεν, μή ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνώσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ σώσωμαι αὐτοῖς.*

Hebræum exprimit Chaldaus, nisi quod pro *שמוג* Impingua vel excæca, habet *שמוג* Infatua. In hisce primo obseruandum est, in Hebræo imperati uum pro futuro poni, vel præterito; nam Prophetis vtitur id est. Erat populi cor incrassatum, eius po puli quem Propheta reprehendit, & eius quem Chris tus Apostolique docturi erant, cor etiam excæcan dum erat. Itaque Septuaginta, eosque imitatus Do minus in præterito vertit. Itaque nihil contra verita tem ex hac modorum, & temporum analloge effici potest, vt postea ostendam.

§. 2. Quod est in Hebræo *שמוג* incrassa, im pingua, quod *70. ἐπαχύνθη* vertunt, id noster *excæca* do pro he berudine ponitur. Ratio est, quia quæ pingua sunt obtuso sunt sensu, & pinguedo, seu adeps est sensus experts. Hinc pingui Minerua fieri dicitur, quod ruditer, & stupi de peragitur, & in Prouerbiali hebetudinis oppro brio, dicimus, *pingues ventres*, cum abesse ingenium si gnificamus: ita Cicero se aduersarii cuiusdam adipe m non timere dixit. Cum vero vtrunque sit me taphoricum, crassum, & cæcum cor, noster intepres vtitur verbo usurpauit. Nam intelligendi crassi tudo, seu pinguedo non est aliud quam cæcitas, ex cura rerum terrenarum, & diuitiis. Verum ea dere in Isaia expositione agendum.

§. 3. Quidam ex septuaginta corrigunt Hebræa. Nam pro *שמוג* *hachmen*, Impingua, legunt mutatis punctis *שמוג* *hoshman*, impinguatum est. quod quidem hoc in verbo facile fieri potuit, sola puncto rum mutatione, apud veteres autem puncta non fue runt, in aliis tamen verbis opus videtur maiore mu tatione. Nam vbi habet aures eius aggraua, In He bræo est *הכבד* *Hachbed*, legendum ergo plurali nu mero, nam in Græco est, *βαρεῖς ἦσαν*, grauius audie runt. Itaque vel legendum *הכבדו* *hachbadu*, aggraua ta sunt, quod clarius expressit interpres dicendo, *gra uiter*, hoc est, difficulter, mote surda strorum audie runt. Verum legere potuerunt, *הכבד* *aggrauata* est: & quia de collectiuo multitudinis agitur pro singula ri pluralem ponere.

Eodem modo dicendum de *שמוג* *Hachagh*, pro *De Hebræa* quo si non legerunt plurali numero *שמוג* *Hof* lectione cæ chagh, certe legere potuerunt *שמוג* clausus est. Ve iectura. rum hisce lectionibus repugnant Hebræa verba, quæ plurali